

Sanja Bistričić

Mislim da se sjećam

I think I remember

6.9. - 29.9. 2022.

galerija

na

katu

Sjećanje, fragment, san

Što je život? Puste sanje, prazna sjena što nas ovi.

Calderón de la Barca

Postoji li tako nešto kao istinsko sjećanje? U kojoj mjeri su naša sjećanja (ne) svjesno konstruirane autofikcije? Chantal Akerman smatrala je da trebamo govoriti o našim sjećanjima kao o vlastitoj imaginarnoj istini osvještavajući njihovu varljivu ali konstitutivnu čud. U svojem mnemoničkom istraživanju Mislim da se sjećam Sanja Bistričić kroz dokumentarno-eksperimentalni filmski jezik razlaže sliku, zvuk i fragmente sjećanja u formi dnevnickog zapisa. Vlastita sjećanja doživljava i nastoji dočarati kao „fragmentirane isječke sanjivog senzibiliteta“ - ne pokušava rekonstruirati određene događaje iz prošlosti već unutar galerije kreira prostor za razmišljanje i sanjarenje o slikama-sjećanjima i sjećanjima-pričama kako autorice tako i zalutalih i/ili hotimičnih posjetitelja.

U svojoj utjecajnoj knjizi *Ordinary Affects* antropologinja Kathleen Stewart naglašava važnost afektivne dimenzije svakodnevice. Naizgled prozaični događaji i svakidašnji afekti kriju u sebi nesvakidašnje intenzivnosti, napetosti i relacije koje mogu iznijeti na površinu suptilne uvide u „društvenost, identitete, izmaštane svjetove, tjelesna stanja i javne osjećaje svih vrsta.“ Za Bistričić svakodnevica je mreža fragmenata koji se isprepliću – tzv. obični trenuci neočekivanog osjetilnog intenziteta gradivno su tkivo njezina umjetničkog rada. Nasumično montirani vizuali, filmski fragmenti i kolažirani zvukovi tvore palimpsest sjećanja s onu stranu informativnog ili simboličkog približavajući se mističnom „trećem značenju“ kako ga definira Barthes promatrajući Ejzenštejnovе kadrove. Ono je imanentno, neizoštreno i hirovito, ali istovremeno predstavlja ono autentično filmsko i obuhvaća sve što se ne može izraziti riječima. Težište se prebacuje s povezivanja kadrova (montaža) na unutrašnjost fragmenta, na elemente sadržane u samoj slici.

Autorica pred nas podastire vlastiti „imaginarni“ obiteljski arhiv sjećanja koji stalno iznova fragmentira, dekonstruira i zamućuje. Ona koja se sjeća i njezina prikupljena sjećanja stalno su u raskoraku iz kojeg bujaju hipnotični i senzualni međuprostori i međuvremena vodeći nas na neku vrst putovanja kroz vrijeme – iz sadašnjosti u prošlost, iz prošlosti u sadašnjost ali i u moguću budućnost. Njezin bljeskoviti i oneirični svijet izgrađen je po principu fluidnosti i pretapanja. Kroz dijarističku formu priziva duh svog uzora Jonasa Mekasa te istovremeno otkriva i skriva intimne detalje iz vlastitog života u kojima je slika dominantna, spontana i poetična. Sjećanje je uvijek jaz između iskustva i revizije dok filmski zapis i sam polako blijedi i iščezava. Kroz različite tehnike kojima tretira pokretne slike poput zrcaljenja, povećanja, umnažanja kao da namjerno drži odmak prema vlastitim sjećanjima. Možda ne želi postati biće savršenog sjećanja poput Markerova Sandora Krasne – putnika iz budućnosti koji je izgubio sposobnost zaboravljanja te posljedično nosi sa sobom svu minulu nesreću koja se manifestirala u prošlosti. Svjestan kako slike koje snima u konačnici postaju surogat za njegova sjećanja Krasna radije izabire raditi popise stvari koje mu ubrzavaju srce.

I Sanja radi popise stvari koje joj ubrzavaju srce, na njemu se primjerice nalaze crne marte s 14 rupica, kivi koji joj je mama donijela u bolnicu, buket žutih narcisa ukradenih iz tuđeg vrta, ili pak zečevi koji po otočkoj noći izlijeću pred tatin auto.

Njene slike-sjećanja gotovo isključivo potječu iz ranog djetinjstva i nadaju se kao mali šokovi ljepote – istovremeno smiješni i uznemirujući, okrepljujući i traumatični no sve ih vezuje intenzitet koji se gubi odrastanjem. Sanj(iv)a Bistričić zaigrano pristupa vlastitim sjećanjima i podriva Bergsonovu distinkciju između „čistog sjećanja“ (virtualne slike) i različitih mentalnih slika (slika-uspomena, snova ili sanjarenja). Sjećanja su za nju „proširene emocije koje nam dopuštaju da manipuliramo vremenom tako da smo istovremeno sada i ovdje, u prošlosti i u budućnosti.“ Zaigranost se očituje i u načinu na koji pristupa „vlastitoj imaginarnoj istini“ – vlastita sjećanja supostavlja sjećanjima drugih članova obitelji otvarajući pritom prostor za raznolike interpretacije. No zašto je autorica toliko zaokupljena vlastitim sjećanjima? Nije u pitanju samo propitivanje identiteta ili potreba za iscjeljenjem. Sjećanjima pristupa hauntološki a ne ontološki – zanima je ono nestvarno, nepostojeće i odsutno što poput sablasti progoni pitomu svakodnevicu.

Svoj istraživački proces Bistričić počinje čistim bilježenjem - snimanjem slučajnih događaja, susreta s obitelji i prijateljima i različitih spontanih životnih situacija. Autorica je na to potaknuta spoznajom da njezina obitelj nema mnogo zajedničkih fotografija i video-materijala te stoga u digitalnom i tehnološki naprednom dobu kao da ne postoji. No odlučuje da se tako nastali poetično-dokumentarni vizuali neće baviti aktualnim trenucima iz sadašnjosti već trenucima koji su se odavno već dogodili (primjerice iz vlastitog djetinjstva) koje oživljava i ponovno stvara. Aktualno-sadašnje mijenja sjećanjima koja kroz vizualno-virtualnu i narativnu interpretaciju ponovno postaju aktualna ali u stalnom dijalogu s prošlosti. Tako nastaje elipsa sjećanja koja neprestano teče i obnavlja se. Kako bi stvorila „vlastitu imaginarnu istinu“ Bistričić fragmentu slike nadodaje fragment pisane riječi – rečenice značenjski transformira i grafički oblikuje u kratke poetske fragmente. Istraživanje slike vodi je do teksta, a istraživanje teksta vodi je do zvuka – kroz audio-kolaž povezuje sve slike u jedno sanjivo tijelo. Pritom ponovno koristi raznovrsne tehnike kao što su mini-kompozicije, loopovi, šumovi, frekvencije, *field recording*, upotreba glasa kroz naraciju i pjevanje – u nastojanju da objedini fragmente sjećanja dodatno ih multiplicira i prigrbljuje svoju umjetničku viziju sjećanja kao „sanjive forme.“

Instalaciju prvotno izloženu u sklopu grupe izložbe *Mogućnosti za '21.* u zagrebačkom MSU-u Bistričić nadograđuje odnosno dodatno fragmentira za svoju samostalnu izložbu u sklopu KIC-ove Galerije na katu. Autorica pažljivo promišlja izložbeni prostor uspostavljajući izrazito ritmičnu komunikaciju koja se sastoji od refleksija unutar njegova interijera. Galerijski ambijent ispunjava fluidom statične i pokretne videoslike te zvučnog zapisa u obliku audio-kolaža. Kao reflektirajuće površine koristi dva ekrana polegnuta na pod, dva platna koja slobodno lebde u prostoru te malu crnu kutiju koja sadrži leću s povećalom. Odbljesci videoslika - fragmenti fragmenata – završavaju na galerijskim zidovima gdje susreću nekolicinu crno-bijelih fotografija te tanke plohe izrađene od pleksiglasa koje potpomažu daljnju fragmentaciju. Prostorne refleksije otjelovljuju umnažanje misaonih refleksija koje se pred našim očima rastvaraju unedogled. U maniri nadrealističke igre *cadavre exquis* svi smo pozvani da se pridružimo i dok lovimo ekranske bljeskove i eho sa zvučnika prizovemo vlastite slike-sjećanja ili sjećanja-priče. Ili samo zajedno s autoricom zapjevušimo kao u transu: „Narcis, buket, ljeto, cvijet, lutka, vrećica, bicikl, kotač, stol, žlica, Cedevida, šiške, krevet, kivi, kosa, TV...“

Dina Pokrajac

Memory, Fragment, Dream

What is life? An illusion, a shadow, a fiction.

Calderón de la Barca

Is there such a thing as an undoubtedly true memory? To what extent are our memories (un)consciously constructed autofictions? Chantal Akerman said that while talking about our memories we should address them as our own imaginary truth, keeping in mind their deceptive yet constitutional nature. In her mnemonic research *I Think I Remember* Sanja Bistričić employs the documentary-experimental film language and explores image, sound, and memory fragments in diaristic form. She perceives and seeks to evoke “fragmentary excerpts with a dreamy sensibility” – she does not attempt to reconstruct certain past events but to create, within the gallery, a space for thinking and daydreaming about image-memories and memory-stories of herself the authoress, as well as stray and/or intentional visitors.

In her influential book *Ordinary Affects* anthropologist Kathleen Stewart emphasizes the affective dimension of everyday life. Seemingly prosaic events and ordinary affects hide extraordinary intensities, tensions and relations which can bring to the fore subtle insights into “socialities, identities, dream worlds, bodily states and public feelings of all kinds.” For Bistričić the quotidian is composed of intertwined fragments, and so-called ordinary moments experienced with extraordinary sensory intensity compose the fabric of her artistic endeavour. Randomly edited visuals, film fragments and collaged sounds form a palimpsest of memories beyond the informational and symbolical order and approach the mystical “third meaning” as defined by Barthes while studying Eisenstein’s frames. It is immanent, obtuse, erratic while at the same time it represents the authentically filmic and signifies all that cannot be described verbally. The basic centre of gravity is transferred from assembling shots (editing) to inside the fragment, into the elements included in the image itself.

The authoress presents her “imaginary” familial memory archive which she constantly re-fragments, de-constructs, and obscures. There is a discrepancy between she who remembers and her collected memories, and as a result hypnotic and sensual in-between-spaces and in-between-times flourish taking us on a time-travel of sorts – from present to past, from past to present, but also potential future. Her flashing and oneiric world functions according to the principle of fluidity and blending. Through diaristic form she summons the esprit of her hero Jonas Mekas and simultaneously uncovers and conceals intimate details form her life in which the image is dominant, spontaneous, and poetic. Memory is always a gap between experience and revision while the film recording itself also slowly fades and dissolves. It is as if she employs various techniques, like mirroring, magnification, and multiplication, to consciously keep her memories at a distance. Perhaps she doesn’t want to become a creature endowed with total recall like Marker’s Sandor Krasna – a time-traveller who has lost the ability to forget and consequently carries with him all past misfortunes. Being aware that images he records ultimately become memory-surrogates Krasna instead choses to make lists of things that make his heart beat faster.

Sanja also makes lists of things that make her heart beat faster – like black Doc Martens shoes with 14 holes, the kiwi her mother brought to the hospital, a bouquet of yellow daffodils stolen from someone else’s garden, or rabbits jumping in front of her dad’s car in the middle of the insular night. Her image-memories almost exclusively come from early childhood, and they unfold like small shocks of beauty – simultaneously funny and unnerving, invigorating and traumatic – linked together by an intensity we lose once we get older. Dreamy Bistričić approaches her memories in a playful manner subverting Bergson’s

distinction between "pure memory" (virtual image) and various mental images (image-souvenirs, dreams, or daydreams). For her memories are "expanded emotions that allow us to manipulate time so that we are simultaneously situated in the here and now, in the past and in the future."

Her playfulness is also manifested in the way she approaches "her imaginary truth" – she juxtaposes her memories with the memories of other family members thus opening the space for different interpretations. But why is the authoress so enthralled by her own memories? It is not simply a matter of identity-inquiry or the need for healing. Her approach to memory is hauntological rather than ontological – she is intrigued by the unreal, non-existent and absent which haunts the domestic everyday like a spectre.

Bistričić started her research process with pure documentation – recording random events, encounters with family and friends, and various spontaneous situations. She was encouraged to do so when she realised, she has hardly any family photos and video-materials. In this digital and technologically advanced era it is as if her family does not exist at all. She decided that the poetic-documentary visuals she recorded will not represent actual moments from the present but moments which took place long ago (for instance from childhood years) which she revives and re-creates. Through visual-virtual and narrative interpretation she replaces the actual-present with memories which thus become actual again but in constant dialogue with the past. Elliptical memory thus comes to the fore, perennially flowing and renewing itself. To create "her own imaginary truth" Bistričić superposes the written word fragment on the image fragment – sentences which she semantically transforms and graphically shapes into short poetry fragments. Exploration of image leads her to textual exploration, while text leads her to sound. Through audio-collage she connects all the images into one dreamy entity. Again, she uses multiple techniques like mini-compositions, loops, noises, frequencies, field recording, and through narration and singing, her voice. Attempting to unite the memory fragments she additionally multiplies them and embraces her artistic vision of memory as a "dreamy form."

For her solo exhibition at KIC's Upper Floor Gallery she expands her installation, which was previously exhibited as part of the group exhibition *Possibilities for '21* at the Museum of Contemporary Art Zagreb, fragmenting it even more. The authoress attentively thinks through the exhibition space and establishes an eloquently rhythmical communication consisting of reflexions inside the interior. The gallery's ambience is filled with a fluid of static and moving video-image and a sound recording in the form of an audio-collage. As reflecting surfaces, she uses – two televisions laid on the floor, two screens floating in space and a small black box with a magnifying lens. The video-image reflexions – fragmented fragments – end up on gallery walls where they encounter several black-and-white photos and thinly cut plexiglass sheets which enhance further fragmentation. The spatial reflexions embody the multiplication of speculative reflexions which unfold endlessly in front of our eyes. As in the surrealist game *cadavre exquis* we are all invited to join in and conjure our own image-memories or memory-stories while chasing screen reflexions and reverberations from the loudspeaker. Or simply sing along in a trance: „Daffodil, bouquet, summer, flower, doll, bag, bicycle, wheel, table, spoon, Cedevita¹, bangs, bed, kiwi, hair, TV...”

Dina Pokrajac

¹Yugoslavian instant vitamin drink produced since 1970.

Sanja Bistričić rođena je 1982. godine u Zadru. Osnovnu školu i opću gimnaziju završava u gradu Pagu. Diplomirala je na Agronomskom Fakultetu, te Nove Medije na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Fotografijom se profesionalno počinje baviti 2009. godine. Njezine radove objavljuju mnogi hrvatski i strani časopisi kao i web portali za umjetnost, modu i fotografiju. 2014. godine izdaje svoju prvu knjigu pod nazivom "01" koja sadrži fotografije iz različitih serija. 2016. je snimila prvi kratki dokumentarni film *Ispred Zastava* prikazan na festivalima u Hrvatskoj i u inozemstvu (Pula film festival, Balkan beyond borders, ZagrebDox, Kino otok, Dani hrvatskog filma, Slobodna zona i mnogi drugi). U svome radu istražuje mogućnosti slike i zvuka u mediju filma, videa, fotografije i teksta. Trenutno se bavi osobnim temama, sjećanjem i percepcijom eksperimentirajući s dokumentarizmom, fikcijom i stvaranjem novog sadržaja dekonstrukcijom postojećeg materijala. Živi i radi u Zagrebu.

Sanja Bistričić was born in Zadar in 1982. She finished grammar school and high school in the city of Pag. She graduated at the Faculty of Agronomics and holds a degree in New Media from the Academy of Fine Arts in Zagreb. In 2009 she started working professionally in the field of photography. Her works have been published by numerous Croatian and international magazines as well as online publications specialized in art, fashion, and photography. In 2014 she published her first photography book called "01" which contains works from several different series. In 2016 she directed her first short documentary *Before the Flags* which was screened at festivals in Croatia and abroad (Pula Film Festival, Balkan Beyond Borders, ZagrebDox, Isola Cinema, Croatian Film Days, Free Zone Film Festival, and many others). Her artwork is based on exploration of image and sound in different media (film, video, photography, and text). Her current focus is on intimacy, memory and perception while experimenting with documentary film, fiction and creating new content by deconstructing pre-existing material. She lives and works in Zagreb.

Mislim da se sjećam / I Think I Remember

Sanja Bistričić

16. 9. – 29. 9. 2022. - Galerija na katu

KUSTOSICA IZLOŽBE /

CURATOR OF THE EXHIBITION: Dina Pokrajac

IZDAVAČ / PUBLISHER: Kulturno informativni centar, Preradovićeve 5, Zagreb

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER: Hrvoje Hribar

VODITELJI GALERIJE NA KATU /

COORDINATORS OF THE UPPER FLOOR GALLERY:

Andrea Grgić i Emil Matešić

PRODUKCIJA I POSTAV IZLOŽBE /

PRODUCTION AND TECHNICAL SETUP:

Vedran Grladinović, Marin Kovačević

TEKST / TEXT: Dina Pokrajac

OBLIKOVANJE PLAKATA / POSTER DESIGN: Emil Matešić

OBLIKOVANJE DEPLIJANA / BOOKLET DESIGN: Vedran Grladinović

TISAK / PRINT: KOLDING

NAKLADA / PRINTS: 200

Zagreb 2022.

Izložba je ostvarena uz potporu Gradskog ureda za kulturu Grada Zagreba.

This exhibition is made possible by City of Zagreb.

SPONZORI / SPONSORS:

TISKARA KOLDING, Berislavićeva 8

KIC

KULTURNO
INFORMATIVNI
CENTAR